

7 BIBLIOGRAFIA

7.1 Fonts d'arxiu

A. Arxius de les biblioteques estudiades (Valls, Olot, Sallent, les Borges Blanques, el Vendrell, Pineda i Figueres)

Els fons dels arxius d'aquestes biblioteques es relacionen a l'Annex I, en l'apartat dedicat a cadascuna d'elles.

B. Arxiu de la Diputació de Barcelona (AD)

L'Arxiu de la Diputació de Barcelona conserva la documentació administrativa i històrica d'aquesta institució, com també la que generà la Mancomunitat de Catalunya (1914-1925) i la Generalitat en la seva primera etapa (1931-1939).

Els documents referits a les Biblioteques Populars es troben repartits en diversos lligalls i capsas que contenen expedients de diferents períodes cronològics i pertanyen a diferents sèries. En tots els casos, s'ha citat el codi topogràfic del lligall o capsa que contenia el document, el número d'expedient o contingut de la capsa. Quan el lligall o la capsa tenien un títol també s'ha fet constar.

A continuació es fa una relació dels lligalls i expedients consultats:

Capsa B- 888. Biblioteca de les Borges Blanques (1921-1924)

Llibre d'actes del Patronat. Comença 25 de setembre de 1921-17 febrer 1924.

Capsa B-893. Secció de Patrimoni. Documentació béns immobles.

Expedients relatius a l'edificació de Biblioteques Populars (1916-1925).

Exp. 1: Biblioteca popular de Sallent.

Exp. 3: Biblioteca popular de les Borges Blanques.

Exp. 5: Biblioteca popular d'Olot.

Exp. 6: Biblioteca popular de Valls.

Exp. 7: Biblioteca popular de Canet.

Exp. 11: Biblioteca popular de Figueres.

Exp. 12: Biblioteca popular de Pineda.

Exp. 13: Biblioteca popular del Vendrell.

Lligall 2.737. Biblioteca de Canet de Mar (1919-1920)

Exp. 12: Pagaments fets per a la biblioteca de Canet.

Lligall 3.735

Exp. 1: Biblioteques Populars: acords generals (1914-1918)

Exp. 2: Biblioteques Populars: acords generals (1919-1925).

Exp. 3 i 4: Adjudicació d'una biblioteca de tercer grau a Canet de Mar.

Lligall 3.736. Biblioteques populars de Barcelona (1919-1920)

Exp. 1: Biblioteques populars de Barcelona (1919-1920).

Exp. 3: Projecte d'Artur Rigol per a l'ajardinament de les biblioteques.

Exp. 6: Biblioteca popular de Sallent.

Lligall 3.737. Consell de Pedagogia. Expedients generals sobre la biblioteca i el museu, biblioteques filials i populars (1920-1924)

Exp. 1: Biblioteca de les Borges Blanques.

Exp. 8: Concurs per a proveir places de bibliotecàries.

Exp. 12: Acords del Consell de Pedagogia.

Lligall 3.738. Biblioteques populars. Revisió de concursos (1921,1922,1923)

Exp. 9: Concursos per a la concessió de les biblioteques (4t concurs).

Exp. 12: Concurs per a la provisió de places de bibliotecàries.

Exp. 13: Concurs de projectes d'edificis.

Lligall 3.752

Exp. 6: Provisió de la plaça de Director del Servei Tècnic de Cultura i Instrucció de la Mancomunitat .

B. Arxiu de la Biblioteca de Catalunya (ABC)

La Biblioteca de Catalunya té el seu origen en la Biblioteca de l'Institut d'Estudis Catalans (1907) i va ser inaugurada l'any 1914. En Jordi Rubió i Balaguer fou el seu director fins l'any 1939 i, des de l'any 1920, simultanejà aquesta responsabilitat amb la Direcció Tècnica de les Biblioteques Populars. És per aquesta raó que part de la documentació sobre aquestes biblioteques es conserva a l'arxiu d'aquesta institució.

L'Arxiu de la Biblioteca de Catalunya conserva la documentació en caps ordenades per número correlatiu d'entrada, sense haver establert una organització arxivística. En cadascuna d'aquestes caps s'hi poden trobar documents de diferents períodes, tot i que s'intenta una agrupació

cronològica. La consulta, per tant, no ha estat exhaustiva ja que no existeix un inventari complet dels fons. A continuació es fa una relació de les capsas consultades amb indicació del seu contingut:

Capsa 104

Carpeta correspondència Eladi Homs (1916-1932)

Capsa 110

Carpeta correspondència biblioteca Olot (1919-1931)

Capsa 313

Llibres de liquidació de pressupost (1922-1923, 1923-1924, 1924-1925)

Capsa 476

Diari de la biblioteca de les Borges Blanques (1920-1925)

Capsa 498

Carpeta biblioteca de Sallent (1918-1920)

Capsa 499

Carpeta Reunions de Bibliotecàries (1918-1939)

Capsa 500

Carpeta Servei de Biblioteques – organització (1915-1939). Report d'Eugeni d'Ors sobre l'organització i primera actuació de l'Escola Superior de Bibliotecàries, 15 de gener de 1916.

Capsa 507

Informe de Jordi Rubió de valoració de les biblioteques presentat a la Comissió de Liquidació de la Mancomunitat, 9 de maig de 1925.

Capsa 513.

Peticció d'Eugeni d'Ors a Jordi Rubió per a la selecció de llibres de biblioteconomia, 28 de setembre de 1917.

7.2 Fonts impreses

AINAUD, JOSEP M. *Prat de la Riba*. Barcelona: Edicions 62, 1992. (Col·lecció Pere Vergés de biografies).

AITKEN, W.R. *A history of the public library movement in Scotland to 1955*. Glasgow: Scottish Library Association, 1971.

Anuari de les biblioteques populars 1922. Barcelona: Consell de Pedagogia. Direcció Tècnica de Biblioteques Populars, [1923].

- Anuari de les biblioteques populars i de les biblioteques tècniques de la Universitat Industrial 1923*. Barcelona: Consell de Pedagogia. Direcció Tècnica de Biblioteques Populars, [1924].
- Anuario de las bibliotecas populares*. 1924-1925 – 1929. Barcelona: Dirección Técnica de Bibliotecas, 1926-1930.
- An apprentice course for small libraries*. Faculty of the Library School of the University of Wisconsin. Chicago: American Library Association, 1917.
- ARDERIU PASQUAL, A. "Les biblioteques municipals", *Cenacle*, 1 (1915), p. 2-4.
- "Badalona: col·locació de la primera pedra", *Quaderns d'estudi*, any V, vol. I, 1 (octubre-desembre 1919), p. 139.
- BAKER, ERNEST A. *The public library*. London: O'Connor, 1922.
- BALANZÓ, CONCEPCIÓ DE. *Les biblioteques populars de la Generalitat de Catalunya*. Barcelona: Escola de Bibliotecàries, 1935. (Quaderns de treball; 3).
- BALCELLS, ALBERT; PUJOL, ENRIC; SABATER, JORDI. *La Mancomunitat de Catalunya i l'autonomia*. Barcelona: Proa: Institut d'Estudis Catalans, 1996.
- BARNETT, GRAHAM KEITH. *Histoire des bibliothèques publiques en France de la Révolution à 1939*. Traduit de l'anglais par Thierry Lefèvre et Yves Sardat. Paris: Promodis: Éditions du Cercle de la Librairie, 1987.
- BARÓ, MÒNICA; MAÑÀ, TERESA. "Eugeni d'Ors i les biblioteques [en línia]: una aproximació a partir del Glosari", *BiD: textos universitaris de Biblioteconomia i Documentació*, 12 (juliol 2004). <<http://www.ub.es/biblio/bid/12baro.htm>>. [Consulta: abril 2005].
- BARTOLOMÉ MARTÍNEZ, BERNABÉ. "Las bibliotecas públicas y la lectura", dins *Leer y escribir en España: doscientos años de alfabetización*. Ed. Agustín Escolano. Madrid: Fundación Germán Sánchez Ruipérez, 1992, p. 309-334.
- BENOIT-LEVY, JORGE. "La formación del obrero por la biblioteca", *Éxito: revista técnica de negocios*, 45 (noviembre 1923), p. 966-972.
- BERTRAN, CARMÉ. *Les biblioteques de "La Caixa"*. Barcelona: Caixa de Pensions per a la Vellesa i d'Estalvis, 1979.
- Las bibliotecas populares en Asturias: a la cultura por la lectura: 1869-1936*. Gijón: Principado de Asturias. Consejería de Cultura, 2004.
- "Biblioteques Populars [report del Consell Permanent]", *Butlletí de la Biblioteca de Catalunya*, 5 (setembre-desembre 1915), p. 187-188.
- "Les bibliothèques de la Révolution et du XIXe siècle, 1789-1914" dins *Histoire des bibliothèques françaises*. Dominique Varry, dir. Paris: Promodis: Éd. du Cercle de la Librairie, 1991, vol. 3.
- Les bibliothèques publiques en Europe*. Martine Poulain, dir. Paris: Éditions du Cercle de la Librairie, 1992.
- BILBENY, NORBERT. "La cultura política del Noucentisme", *L'avenç*, 124 (març 1989), p. 8-14.
- . *Eugeni d'Ors i la ideologia del Noucentisme*. Barcelona: La Magrana, 1988.

- BLACK, ALISTAIR. "Libraries for the many: the philosophical roots of early Public Library Movement", *Library history*, vol. 9, 1-2 (1991), p. 27-36.
- . *The public library in Britain: 1914-2000*. London: The British Library, 2000.
- BOSTWICK, ATHUR E. *The American public library*. New York: D. Appleton and Company, 1917.
- BOU, ENRIC; MURGADES, JOSEP. "Correspondència d'Eugeni d'Ors a Jaume Bofill i Mates (Guerau de Liost)", *Els marges*, 56 (octubre 1996), p. 99-108.
- BRAVO-VILLASANTE, CARMEN. *Historia de la literatura infantil española*. Madrid: Doncel, 1963.
- BRISCOE, WALTER A. *Library advertising*. New York: H.W. Wilson, 1921.
- BROWN, JAMES DUFF. *Guide to librarianship*. London: Libraco Ltd., 1909.
- . *The small library*. London: George Routledge & Sons, 1907.
- Butlletí de la Biblioteca de Catalunya*. Vol. 1 (1914)-vol. 10 (1982/1984). Barcelona: Biblioteca de Catalunya, 1914-1986. 10 vol. Suspensa de 1933 a 1980.
- C. "Les biblioteques populars", *Quaderns d'estudi*, vol. I, 2 (novembre 1918), p. 95-97.
- CABÓ, ANNA. "Biblioteca Popular Francesca Bonnemaison, 1909-1995: història i ús actual", *Item*, 17 (juliol-desembre 1995), p. 66-73.
- CAMPS ARBOIX, JOAQUIM DE. *El pressupost de Cultura 1908: problema d'actualitat*. Barcelona: Rafael Dalmau, 1974. (Episodis de la història; 189).
- "Canet de Mar: col·locació de la primera pedra", *Butlletí de la Biblioteca de Catalunya*, any IV, 7 (gener-desembre 1917), p. 206-207.
- "Canet de Mar: inauguració de la Biblioteca Popular", *Quaderns d'estudi*, any V, vol. 1, 2 (gener-març 1920), p. 231-234.
- CASTELLANOS, JORDI. *Intel·lectuals, cultura i poder: entre el modernisme i el noucentisme*. Barcelona: Edicions de la Magrana, 1998.
- CASTELLANOS, JORDI. "Mercat literari i cultura nacional (1882-1925)", *Els marges*, 56 (octubre 1996), p. 5-38.
- CASTELLÓ, TERESA; GASCH, MERCÈ; SAMPERE, JOSEFINA. *La biblioteca de Granollers*. Granollers: Ajuntament de Granollers, 2001. (Coneguem Granollers).
- Cent anys de la Biblioteca Pública Arús: 1895-1995*. Barcelona: Biblioteca Pública Arús, 1995.
- "La classificació dels llibres", *Quaderns d'estudi*, 43 (agost 1920), p. 112.
- COLL I ALENTORN, MIQUEL. "Prat de la Riba, governant", *Serra d'or*, 8 (agost 1967), p. 16-21.
- COMAS I GÜELL, MONTSERRAT. "La Biblioteca-Museu Balaguer i Joan Oliva Milà, bibliotecari", *Revista de Catalunya*, 53 (juny 1991), p. 54-59.
- . *Lectura i biblioteques populars a Catalunya (1793-1914)*. Barcelona: Curial: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2001. (Textos i estudis de cultura catalana; 84).

- CORONADO, XAVIER F. "Biblioteca Popular Circulante de Castropol (1922-1936)", *Educación y biblioteca*, 133 (enero-febrero 2003), p. 65-92.
- DELISLE, LÉOPOLD. *Instructions élémentaires et techniques pour la mise et le maintien en ordre des livres d'une bibliothèque*. Paris: Lib. Honoré Champion, 1908.
- DÍAZ-PLAJA, GUILLERMO. *La defenestració de Xènius*. Principat d'Andorra: Andorra, 1967.
- E.V. "Com s'ordena i cataloga una biblioteca [ressenya]", *Quaderns d'estudi*, any IV, vol. I, 3 (desembre 1918), p.217.
- ESCOLAR, HIPÓLITO. *Historia de las bibliotecas*. 3.ª ed. Madrid: Fundación Germán Sánchez Ruipérez, 1990.
- ESPRIU, Carme. *Caixa Laietana: memòria de la biblioteca*. Mataró: Caixa d'Estalvis Laietana, 2003.
- ESTALLÓ, ANNA. "En estat crític", *El punt*, ed. Tarragonès-Baix Penedès (5 de setembre de 1997).
- ESTIVILL, ASSUMPCIÓ. *L'Escola de Bibliotecàries: 1915-1939*. Barcelona: Diputació de Barcelona, 1992. (Quaderns de treball; 12).
- . *El fet cultural català a les Biblioteques Populars (1918-1979)*, 1980. Treball inèdit realitzat amb un ajut de treball d'Òmnium Cultural.
- . "La literatura professional a l'Escola de Bibliotecàries: 1920-1982", dins *Seminari Internacional sobre Docència Bibliotecària*. Barcelona: Diputació de Barcelona: Diputació de Barcelona, 1990, p. 71-91. (Quaderns de treball; 10).
- FAUS, PILAR. *La lectura pública en España y el plan de bibliotecas de María Moliner*. Madrid: ANABAD, 1990.
- FERNÁNDEZ BAJÓN, M. TERESA. *Políticas de información y documentación en la España del siglo XIX*. Gijón: Trea, 2001. (Biblioteconomía y administración cultural; 50).
- FERRER, JOSEP; PUJADES, JOAN. *Biblioteca Popular Manuel Serra i Moret: 75 anys d'història (1922-1997): Pineda de Mar*. Pineda de Mar: Ajuntament de Pineda de Mar, 1997.
- FIGUERES, JOSEP M. *Prat de la Riba*. Barcelona: Thor, 1983.
- "Figueres: col·locació de la primera pedra", *Quaderns d'estudi*, any IV, vol. I, 4 (gener 1919), p.316-317.
- FONSECA, ISABEL. "La lectura pública en España: pasado, presente y deseable futuro", *Boletín de la ANABAD*, 2 (abril-junio 1977), p. 3-27.
- GABEL, GERNOT U. "Le 150e anniversaire des bibliothèques publiques britanniques", *Bulletin des bibliothèques de France*, t. 45, n° 6 (2000), p. 101-104.
- GALÍ, ALEXANDRE. "Biblioteques populars", dins *Biblioteques populars i moviment literari*. Llibre XI d'*Història de les institucions i del moviment cultural a Catalunya: 1900-1936*. Barcelona: Fundació Alexandre Galí, 1984, p. 7-46.
- GALOFRÉ, JORDI. *Rosend Arús i Arderiu (1845-1891)*. Barcelona: Ajuntament, 1989.
- GARCÍA EJARQUE, LUIS. *Historia de la lectura pública en España*. Gijón: Trea, 2000. (Biblioteconomía y administración cultural; 35).

- GIFRE, EMMA. *Quines són les matèries més llegides a les Biblioteques Populars de la Generalitat?* Barcelona: Escola de Bibliotecàries de la Generalitat de Catalunya, 1937. (Quaderns de treball; 5).
- GIRÓN GARCÍA, ALICIA. *Las Bibliotecas Populares de Madrid: ensayo de planificación de la lectura pública en Madrid capital*. Madrid: Asociación Española de Archiveros, Bibliotecarios, Museólogos y Documentalistas, 1982.
- GIVANEL I MAS, JOAN. *Bibliografia catalana: premsa*. Barcelona: Fundació Patxot, 1931-1937. 3 vol.
- GÓMEZ HERNÁNDEZ, JOSÉ A. "La preocupación por la lectura pública en España: las bibliotecas «populares»: de las Cortes de Cádiz al plan de bibliotecas de María Moliner", *Revista general de información y documentación*, vol. 3, 2 (1993), p. 55-94.
- GOSNELL, CHARLES F. "Spanish libraries under the Republic", *Library journal*, 60 (April 15, 1935), p. 323-326.
- GRAESEL, ARNIM. *Manuel de bibliothéconomie*. Paris: H. Welter, 1897.
- GRAY, DUNCAN. *County library systems*. London: Grafton & Co, 1922.
- GUILLEUMAS, ROSALIA; AMADEU-J., SOBERANAS. *Bibliografia i cronologia de Jordi Rubió i Balaguer: 1887-1982*. Barcelona: Biblioteca de Catalunya, 1985.
- HASSENFORDER, JEAN. *Développement comparé des bibliothèques publiques en France, en Grande-Bretagne et aux États-Unis dans la seconde moitié du XIXe siècle (1850-1914)*. Paris: Cercle de la Librairie, 1967.
- HOMS, ELADI. "Ordenació de petites biblioteques", *Quaderns d'estudi*, vol. I, 2 (novembre 1917), p.106-117.
- HOSTALRICH, TERESA. *Memòries*. Barcelona, 1983.
- ILLA, CARMÉ. "Biblioteca Pública Arús de Barcelona", *Boletín de la ANABAD*, 4, (octubre-diciembre 1980), p. 521-536.
- JARDÍ, ENRIC. *Eugeni d'Ors: obra i vida*. Barcelona: Quaderns Crema, 1990.
- . *Eugenio d'Ors: vida i obra*. Barcelona: Aymà, 1967.
- . "L'obra cultural de Prat de la Riba", *Serra d'or*, 8 (agost 1967), p. 21-23.
- . *El pensament de Prat de la Riba*. Barcelona: Alpha, 1983.
- KELLY, THOMAS. *Books for people: an illustrated history of the British Public Library*. London: A. Deustch, 1977.
- . *Early public libraries: a history of public libraries in Great Britain before 1850*. London: Library Association, 1966.
- . *A history of public libraries in Great Britain: 1845-1975*. 2nd ed. London: The Library Association, 1977.
- KOCH, THEODORE WESLEY. *A book of Carnegie libraries*. 2nd ed. New York: The H.W. Wilson Company, 1917.
- LERNER, FRED. *The story of libraries: from the invention of writing to the computer age*. New York: Continuum, 1998.

- LEVERONI, ROSA. "Un cinquantenari que no ha d'ésser oblidat: les biblioteques populars", *Serra d'or*, 111 (desembre 1968), p. 43-47.
- LLOBET, JORDI. "Del llibre al lector: els ordres de la lectura pública", *Item*, 33 (gener-abril 2003), p. 5-14.
- . "Lectura pública i lectures populars: model de col·lecció i lectura a les biblioteques populars de la Mancomunitat de Catalunya: 1918-1924". Treball de recerca del Doctorat d'Humanitats. Universitat Pompeu Fabra, 2004.
- LLORENS, JORDI. *La Mancomunitat de Catalunya (1914-1925)*. Barcelona: Barcanova, 1994.
- LÓPEZ FABRA, FRANCISCO. "Breves apuntes sobre las bibliotecas públicas y gratuitas de Inglaterra", dins *Actas del Ateneo Barcelonés*. Barcelona, 1875, p. 31-36.
- LORENZO TENA, ANTONIO. "Primeras bibliotecas públicas en la Isla de La Palma (1863-1977)", *Boletín Millares Carlo*, 21 (2002), p. 295-307.
- MAIRE, ALBERT. *Manuel pratique du bibliothécaire: bibliothèques publiques, bibliothèques universitaires, bibliothèques privées: suivi: 1° d'un lexique des termes du livre, 2° des lois, décrets, etc., concernant les bibliothèques universitaires, de 1837 à 1894...* Paris: Alphonse Picard et Fils, 1896.
- MAÑÀ, TERESA. *Les biblioteques populars a Catalunya a través dels seus anuaris (1922-1936)*. Barcelona: Facultat de Biblioteconomia i Documentació, Universitat de Barcelona: Diputació de Barcelona, 2001. (Quaderns de treball; 16).
- . "Lectura i públic lector a les Biblioteques Populars (1924-1936)", *Item*, 14 (gener-juny 1994), p. 21-36.
- . "Les notes preliminars dels Anuaris de les biblioteques populars" [en línia], *BiD: textos universitaris de Biblioteconomia i Documentació*, 2 (març 1999). <<http://www.ub.es/biblio/bid/02mana.htm>> [Consulta: abril 2005].
- MANCOMUNITAT DE CATALUNYA. *Crònica oficial*. Any I, núm. 1 (octubre 1920)-any 4, núm. 8 (agost 1923). Barcelona: Imp. de la Casa de la Caritat, 1920-1923.
- . *La Mancomunitat de Catalunya: breu notícia de l'organització i l'obra*. Barcelona: Imp. de la Casa de Caritat, 1922.
- . *L'obra a fer*. Barcelona: Imp. de la Casa de Caritat, 1920.
- . *L'obra realitzada: 1914-1919*. Barcelona: Imp. de la Casa de Caritat, 1919.
- . *L'obra realitzada: anys 1914-1923*. Barcelona: Mancomunitat de Catalunya, 1923.
- MARAGALL, JOAN. "Per a la Biblioteca de Catalunya", dins MARAGALL, JOAN, *Obres completes*. Barcelona: Selecta, 1960, vol. 6, p. 820-821.
- MARFANY, JOAN-LLUÍS. "Reflexions sobre Modernisme i Noucentisme (a propòsit de *Literatura catalana contemporània* de Joan Fuster)", *Els marges*, 1 (maig 1974), p. 49-71.
- MÁRQUEZ CRUZ, GUILLERMO. "Sociología de la biblioteca pública en España en el proceso de modernización", *Boletín de la Asociación Andaluza de Bibliotecarios*, 12-13 (junio-diciembre 1988), p. 23-50.
- MASSÓ I TORRENTS, JAUME. "Lectura feta en la sessió inaugural de la Biblioteca de Catalunya", *Butlletí de la Biblioteca de Catalunya*, 1 (1914), p. 43.

- MATEU Y LLOPIS, FELIPE. "Don Eugenio d'Ors y las bibliotecas populares", *Boletín de la Dirección General de Archivos y Bibliotecas*, 28, (mayo 1955), p. 3-6.
- MATO DÍAZ, ANGEL. *La lectura popular en Asturias (1869-1936)*. Oviedo: Pentalfa Ediciones, 1992.
- MOREL, EUGÈNE. *La librairie publique*. Paris: Armand Colin, 1910.
- MURGADES, JOSEP. "Aspectes culturals de la Mancomunitat", *L'avenç*, 3 (juny 1977), p. 48-53.
- . "Assaig de revisió del Noucentisme", *Els marges*, 7 (juny 1976), p. 35-53.
- . "El Noucentisme", dins *Història de la literatura catalana*. Ed. Joaquim Molas. Barcelona: Ariel, 1987, vol 9, p. 9-72.
- MURISON, W.J. *The public library: its origins, purpose and significance*. 2nd ed. London: George G. Harrap, 1971.
- NAJOWITZ, IRA; HAMBY, PAUL. "British public library development: Manchester and Glasgow, 1850-1914", *Public & acces services quarterly*, 4 (1998), p. 1-16.
- NICOLAU D'OLWER, LLUÍS. "Primer intent de Biblioteca Pública a Barcelona", *Butlletí de la Biblioteca de Catalunya*, 6 (gener-desembre 1916), p. 90-92.
- "L'obra cultural de la Mancomunitat de Catalunya. XII: Biblioteques Populars", *Quaderns d'estudi*, any IV, vol. II, 5 (juny 1919), p. 392-395.
- "Obra de Biblioteques Populars [Associació Protectora de l'Ensenyansa Catalana]", *Butlletí de la Biblioteca de Catalunya*, 5 (1915), p.191-192.
- "Olot: Biblioteca Pública", *Butlletí de la Biblioteca de Catalunya*, 2 (maig- agost 1914), p. 139.
- "Olot: Biblioteca Pública", *Butlletí de la Biblioteca de Catalunya*, 6 (gener- desembre 1916), p.176-177.
- Ors, Eugeni d'. *Glosari (selecció)*. Ed. a cura de Josep Murgades. Barcelona: Edicions 62, 1982. (Les millors obres de la literatura catalana).
- . *Glosari 1910-1911*. Ed. A cura de Xavier Pla. Barcelona: Quaderns Crema, 2003. (Obra catalana d'Eugeni d'Ors; IV).
- . *Glosari 1915*. Ed. i presentació, Josep Murgades. Barcelona: Quaderns Crema, 1990. (Obra catalana d'Eugeni d'Ors; vol. VIII, I).
- . *Glosari 1916*. Ed. i presentació, Josep Murgades. Barcelona: Quaderns Crema, 1992. (Obra catalana d'Eugeni d'Ors; vol. VIII, III).
- . *Glosari 1917*. Ed. i presentació, Josep Murgades. Barcelona: Quaderns Crema, 1991. (Obra catalana d'Eugeni d'Ors; vol. VIII, II).
- . *Nuevas bibliotecas para España*. Barcelona: Comité Directivo de la Prensa de España, 1923.
- . "Nuevas bibliotecas populares para España", *Boletín de la Dirección General de Archivos y Bibliotecas*, 8 (1955).
- . *Obra catalana: glosari 1906-1910*. Barcelona: Selecta, 1950. (Biblioteca excelsa; 7).

- OTLET, PAUL; WOUTERS, L. *Manuel de la bibliothèque publique*. 2ème éd. Bruxelles: Institut International de Bibliographie, 1923.
- PASTOR, CONSUELO. "Eugenio d'Ors, fundador y director de la «Escuela Superior de Bibliotecarias de Barcelona»", *Biblioteconomía*, 40 (julio-diciembre 1954), p. 90-94.
- PELLISSON, MAURICE. *Les bibliothèques populaires à l'étranger et en France*. Paris: Imprimerie Nationale, 1906.
- PETZOLDT, JULIUS. *Manuale del bibliotecario, tradotto sull terza edizione tedesca con un'appendice originale di note illustrative...* per cura di Guido Biagi e Giuseppe Fumagalli. Trans. Guido Biagi e Giuseppe Fumagalli. Milano: Ulrico Hoepli, 1894.
- "Pineda: col·locació de la primera pedra", *Butlletí de la Biblioteca de Catalunya* 7 (gener-desembre 1917), p. 208.
- PLA, JOSEP. "Eugeni d'Ors (1882-1954)", dins *Homenots: primera sèrie*. Barcelona: Destino, 1969, p. 273-301.
- PLAULT, MICHEL. *Les bibliothèques de Catalogne*. Paris: Les Presses Modernes, 1935.
- POULAIN, MARTINE. "Retourner à Tocqueville pour comprendre l'histoire comparée des bibliothèques américaines et françaises au XIXe siècle", *Bulletin des bibliothèques de France*, t. 47, n° 5 (2002), p. 66-73.
- PRAT DE LA RIBA, ENRIC. *Prat de la Riba, propulsor de la llengua i la cultura: articles i parlaments*. Barcelona: Selecta, 1974.
- "Projecte d'acord presentat a l'Assemblea de la Mancomunitat en la tercera reunió, celebrada el 26 de maig, de 1915, sobre la instal·lació a Catalunya d'un sistema de biblioteques populars", *Anuari de les biblioteques populars* (1922), p. 75-89. Publicat també a: *Butlletí de la Biblioteca de Catalunya*, 2 (1915), p.122-133, i a: *Quaderns d'estudi*, 1 (1915), p. 44-57.
- Quaderns d'estudi*. Barcelona: Consell d'Investigació Pedagògica, 1915-1924. 16 vol.
- RICART, ROSA. "Eugeni d'Ors, director de l'Escola Superior de Bibliotecàries", *Butlletí de l'Associació de Bibliotecaris de Catalunya*, 1 (gener-juny 1982), p. 30-33.
- . "Jordi Rubió i Balaguer: bibliotecari, mestre i director de l'Escola de Bibliotecàries de Barcelona", *Butlletí de l'Associació de Bibliotecaris de Catalunya*, 3 (gener-juny 1983), p. 38-42.
- RIQUER, BORJA DE. "Naixement i mort de la Mancomunitat", *L'avenç*, 3 (juny 1977), p. 24-28.
- ROMERO, J. "Possibles orígens de l'estructura de la Biblioteca Popular de Valls", *Cultura*, 495 (1990), p. 32-33.
- ROVIRA, TERESA. "La xarxa catalana de biblioteques populars: dels orígens a la desfeta del 1939", *Item*, 14 (gener-juny 1994), p. 5-20.
- ROVIRA, TERESA; RIBÉ, CARMÉ. *Bibliografía histórica del libro infantil en catalán*. Madrid: ANABA, 1972.
- RUBIÓ I BALAGUER, JORDI. "Biblioteques populars de la Mancomunitat de Catalunya", *Butlletí de la Biblioteca de Catalunya*, V (1918-1919), p. 269-270.

-
- . *Catalogación y ordenación de bibliotecas: instrucciones elementales*. Barcelona: Taber, 1928.
- . *Classificació decimal*. Barcelona: Escola de Bibliotecàries, 1938.
- . *Classificació decimal: adaptació per a les biblioteques catalanes*. Barcelona: Teide, 1976.
- . *Classificació decimal de Brussel·les: adaptació per a les Biblioteques Populares de la Mancomunitat de Catalunya*. Barcelona: Casa de la Caritat, 1920.
- . *Com s'ordena i cataloga una biblioteca*. Barcelona: [La Neotípia], [1917].
- . *Com s'ordena i cataloga una biblioteca*. Barcelona: Consell de Pedagogia de la Diputació de Barcelona, 1920? (Minerva: col·lecció popular dels coneixements indispensables; 20).
- . *Sobre biblioteques i biblioteconomia*. Barcelona: Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1995. (Obres de Jordi Rubió i Balaguer; XII).
- RUBIÓ I BALAGUER, JORDI; MASSÓ I TORRENTS, JOSEP. "Informe dels senyors director i inspector de la Biblioteca de Catalunya respecte de la manera de funcionar de les biblioteques populars", *Butlletí de la Biblioteca de Catalunya*, 5 (setembre-desembre 1915), p. 188-190.
- SOLDEVILA, FERRAN. "Jordi Rubió i la Biblioteca de Catalunya", *Serra d'or*, 9 (abril 1967), p. 33-36.
- "Terrassa: col·locació de la primera pedra", *Quaderns d'estudi*, XII, 45 (octubre-desembre 1920), p. 250-252.
- UCELAY DA CAL, ENRIC. "La Diputació i la Mancomunitat: 1914-1923", dins *Història de la Diputació de Barcelona*. Ed. a cura de Borja de Riquer. Barcelona: Diputació de Barcelona, 1987, vol. 2, p. 36-177.
- . *El imperialismo catalán: Prat de la Riba, Cambó, D'Ors y la conquista moral de España*. Barcelona: Edhasa, 2003.
- "Valls: col·locació de la primera pedra de la Biblioteca Popular de la Mancomunitat", *Butlletí de la Biblioteca de Catalunya*, 6 (gener-desembre 1916), p. 177-179.
- VAN SLYCK, ABIGAIL A. *Free to all: Carnegie libraries & American culture: 1890-1920*. Chicago: University of Chicago, 1998.
- "Vendrell: col·locació de la primera pedra", *Butlletí de la Biblioteca de Catalunya* 7 (gener-desembre 1917), p. 209.
- "Vendrell: inauguració de la Biblioteca Popular", *Quaderns d'estudi*, 45 (octubre-desembre 1920), p. 254-64.

